

AZ IRODALMI SZÖVEGEK HATÁSA, A SZIMBÓLUMOK BEFOGADÁSA

Dr. G. Tóth Anita
Pszichiáter, tanár, biblioterapeuta

Köznevelési reformok operatív megvalósítása
TÁMOP-3.1.15-14-2014-0001

SZÉCHENYI 2020

MAGYARORSZÁG
KORMÁNYA

Európai Unió
Európai Szociális
Alap

BEFEKTETÉS A JÖVŐBE

Irodalomterápia, biblioterápia – elméleti keret

- „Mélyebbre láthatunk, ha egyszerre két pontból nézelődünk.” (Jerome Bruner)
- Therapon eredeti jelentése: szolgálás, kísérés
- Biblioterápia: tágabb értelmezés
- Irodalomterápia: elsősorban a szépirodalmi művekre építő forma

A Webster's Third New International Dictionary meghatározása

„Könyvek felhasználása az **egész személyiség fejlesztése céljából, az olvasó és az irodalom kölcsönhatásának folyamata, amelynek során az irodalmi művet a személyiség érettségi fokának megbecsülésére, az alkalmazkodóképesség javítására, a személyiség fejlesztésére**, valamint klinikai és mentálhigiénés célokra használják; olyan fogalom, amely szerint a kiválasztott olvasmányban található gondolatok terápiás hatást gyakorolhatnak egy személy testi vagy lelki egészségére.”

Gyökerek, kezdetek

- Ezeregyéjszaka meséi, népmesék
- XIX. század: kórházi osztályokon indul el a mozgalom
- 1960-as évek: önismereti, személyiségfejlesztő céllal is teret hódítottak a biblioterápiás csoportok tanárok, könyvtárosok vezetésével

Az irodalmi mű hatásai az irodalomterápiában

- Intellektuális szinten
- Szociális szinten
- A viselkedés szintjén
- Emocionálisan

A modell edukatív elemeket, módszereket is magában foglal, de eredményét mégis inkább az irodalmi mű élményszerűségének hangsúlyozásával kívánja elérni.

Az irodalmi mű hatásai az irodalomterápiában II.

- **Identifikáció**: az egyén a számára fontos személyek szerepeit, véleményét, ízlését veszi át és sajátítja el. Ezek a jelentős szerepet játszó karakterek lehetnek fiktiivék is.

Ricoeur: "az identitását kereső objektum csak eltévedni képes".

A tévút ellenszere: a referencia és a reflexió.

Az irodalmi mű hatásai az irodalomterápiában III.

- **Mentalizáció**: hogy a szereplők érzelmeinek azonosítása segít a saját érzelmeinket megérteni, elindíthatja azok feldolgozását, elfogadását.

Mélyebb szintre hatol, mint az identifikáció: nem az azonosulásra helyezi a hangsúlyt, hanem az élményszerű, belátó megértésre.

Az egyén a saját és mások mentális állapotairól gondolkodva mások és saját viselkedéséről realisztikus modelleket tud felállítani.

Szimbólumok az irodalomterápiában

Archetípusok: egyetemeselek, a kollektív tudattalanunkból felszínre kerülve még a verbalitás dimenziója előtt értjük, megéljük tartalmukat.

Pl. Anya, Öreg Bölcs, Hős, Anima, Animus, stb.

Lázár Ervin: A kalapba zárt lány

- A főhős büszke arra, hogy nincs kalapja, és mindig hajadonfőtt jár.
- A váratlanul fejére szálló kalap alatti sötétségben egy rendetlen, elhanyagolt kertre bukkan, melyet megtakarítva és egy forrásra bukkanva élvezheti virágai szépségét, gyümölcsfái termését.
- A kert kitakarításából visszatérő lány ugyanazt az utcát látja, mint ahol a kalap rátelepedett, de valami mégis megváltozott: az utca fényesebb lett.

„Aki elmegy saját magához, az kiteszi magát annak, hogy találkozik önmagával”

A mese szimbólumainak lehetséges olvasatai:

- Kert: az elveszett Paradicsom, az elvonulás, a feltöltődés helye
- Forrás: a lélek erőforrása
- Kalap: a bölcs segítő
- Hetykeség vs. Elmélyült belső munka
- „Most már igazán szabad vagy”

„... annyit egy magamfajta író is elérhet,
hogy amit ír, az irodalom, és remélhetőleg jó
irodalom, aminek kapcsolata van olyanfajta
világrenddel, ami a lélekhez tartozik”.

(Lázár Ervin)

KÖSZÖNÖM A FIGYELMET!

www.ofi.hu

Köznevelési reformok operatív megvalósítása
TÁMOP-3.1.15-14-2014-0001

SZÉCHENYI 2020

MAGYARORSZÁG
KORMÁNYA

Európai Unió
Európai Szociális
Alap

BEFEKTETÉS A JÖVŐBE